

Vergaderjaar 2013–2014

21 501-07

Raad voor Economische en Financiële Zaken

Nr. 1123 HERDRUK¹

BRIEF VAN DE MINISTER VAN FINANCIËN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 4 februari 2014

Onlangs verscheen het formele voortgangsrapport van de Europese Commissie over de implementatie van de beleidsmaatregelen waaraan Portugal zich heeft gecommitteerd in het kader van het leningenpakket van het IMF en de Europese faciliteiten, EFSF en EFSM. Het rapport is gebaseerd op de uitkomsten van een gezamenlijke missie van het IMF, de Europese Commissie en de ECB («de Trojka») naar Lissabon van 4 tot 16 december 2013 voor de tiende voortgangsrapportage.

Op basis van het voortgangsrapport besluit de Europese Commissie over de uitkering van de volgende tranche uit het EFSM. De tranche is in totaal 2,7 miljard euro, waarvan 1,8 miljard euro afkomstig is van het EFSM en circa 0,9 miljard euro van het IMF. Er is dit keer geen tranche voorzien uit het EFSF.

Door middel van deze brief wil ik de Tweede Kamer informeren over de uitkomsten van het voortgangsrapport. Het volledige rapport is op het moment van schrijven nog niet openbaar. Op 16 december jl. gaf de Trojka een gezamenlijke publieke verklaring af over de conclusies van de voortgangsmissie, deze verklaring treft u in de bijlage².

De conclusies van de voortgangsrapportage

De Trojka oordeelt dat Portugal voldoet aan de voorwaarden voor vrijgave van de volgende leningentranche. De overeengekomen budgettaire, structurele, en financiële sector maatregelen zijn in voldoende mate uitgevoerd. Over het geheel genomen ligt het programma op schema en tekenen van economisch herstel zijn zichtbaar.

¹ I.v.m. toevoeging van de titel

² Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer

Economische situatie

De positieve ontwikkelingen die werden voorzien in het vorige voortgangsrapport, hebben in de laatste twee kwartalen van 2013 doorgezet. De economische groeiraming voor 2013 werd opwaarts bijgesteld met 0,2 procentpunt naar -1,6%. Voor 2014 en 2015 wordt een economische groei verwacht van respectievelijk 0,8% en 1,5%. Ook is de werkloosheid gedaald. Het totaalcijfer voor 2013 is naar beneden bijgesteld met 0,9%, maar de werkloosheid blijft niettemin hoog met 16,5%. Onder jongeren zit op dit moment nog één op de drie zonder werk. Door de aanpassing naar een meer exportgeoriënteerde groei, is het tekort op de lopende rekening weggewerkt. Voor 2013 is een surplus van 0,5% geraamd en voor 2014 een surplus van 1%.

Budgettair beleid

De verwachting is dat Portugal de doelstelling voor het overheidstekort voor 2013 ruim heeft gehaald. De doelstelling was 5,5% bbp en het tekort valt mogelijk kleiner uit. De begroting voor dit jaar is in november 2013 aangenomen door het parlement en met die begroting committeert Portugal zich aan de tekortdoelstelling voor 2014 van 4,0% bbp. Vervolgens verklaarde het Constitutionele Hof in december 2013 een onderdeel van de begroting 2014 ongrondwettig. Het betrof een maatregel die de pensioenregeling voor de publieke sector meer in lijn bracht met de private pensioenvoorziening. De Portugese regering heeft ter compensatie additionele maatregelen genomen op het gebied van bijzondere pensioenbijdragen en ziektekostenpremies van publieke sector medewerkers, zodat het halen van de tekortdoelstelling van 4,0% bbp gewaarborgd blijft. De autoriteiten hebben aangegeven opnieuw compenserende maatregelen te zullen nemen, mocht het Constitutionele Hof nog andere delen van de begroting afkeuren.

Financiële sector

Zoals ook in eerdere voortgangsrapportages werd aangegeven, is de solvabiliteit van de bankensector versterkt. De kapitaalratio's zijn sinds 2011 gelijkmatig toegenomen, alle banken voldoen aan de *Core Tier 1* doelstelling van 10% en op sectorniveau ligt deze ratio nu op 12%. Dit neemt niet weg dat de sector kwetsbaar blijft voor negatieve schokken. De winstgevendheid van de banken is laag door dalende netto rentebaten en de leningenportfolio is verslechterd. *Non performing loans* zijn opgelopen tot 11%. Een positieve ontwikkeling is dat de afhankelijkheid van de financieringsfaciliteiten van de ECB is afgebouwd tot onder de 50 miljard euro. Niettemin is dit nog ca. 10% van de totale passiva van de sector en drie keer zoveel als het eurozone gemiddelde. Verder blijven banken behoedzaam in het verstrekken van krediet, al worden de voorwaarden voor kredietverlening langzaamaan soepeler.

Structurele maatregelen

Structurele hervormingen zijn voor Portugal het belangrijkste onderdeel van een strategie om duurzame groei te verzekeren. De programma-agenda voor structurele hervormingen is vergevorderd, maar de impact op het functioneren van de economie blijft nog achter. Dit ligt deels in de implementatie, waar zorgvuldig toezicht en evaluatie van het proces vereist zijn, maar daarnaast zijn aanvullende hervormingen nodig om het concurrentievermogen verder te versterken. Meer flexibiliteit in de product- en arbeidsmarkt zou een herverdeling van middelen mogelijk maken van de *non-tradable* naar de *tradable* sector. De Trojka benadrukt

dat hervormingen die dit mogelijk maken het vertrouwen zouden versterken in de duurzame aanpassing van de Portugese economie.

Markttoegang

Portugal heeft een aantal succesvolle marktoperaties uitgevoerd. In december 2013 daalden de spreads van Portugal na een geslaagde obligatieruil. Hierbij werd de looptijd van 6,6 miljard euro aan schuld verlengd van 2014/2015 naar 2017/2018. Portugal had een hoge financieringsbehoefte in de jaren direct na het leningenprogramma en door middel van deze obligatieruil heeft Portugal dit nu beter weten te spreiden. Ook heeft Portugal op 9 januari jl. 3,25 miljard euro opgehaald met obligaties lopend tot 2019 tegen een rente van ca. 4,5%. De 10-jaarsrente is in de afgelopen maanden gedaald tot net boven de 5%.

Conclusie

Naar het oordeel van de Europese Commissie en de ECB voldoet Portugal aan de eisen die zijn gesteld voor vrijgave van de volgende leningentranche van in totaal 2,7 miljard euro. Hiervan is 1,8 miljard euro afkomstig van het EFSM en ca. 0,9 miljard euro van het IMF. Nederland onderschrijft het oordeel van de Trojka.

Ik hoop u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben.

De Minister van Financiën,
J.R.V.A. Dijsselbloem